

Jumalansynnyttäjän suojelus

1.10.

Sisällys

1.10. Jumalansynnyttäjän suojelus 3
Jumalansynnyttäjän juhlia on valtavasti! 6
Uusi ihminen 7
Pokrova ja kansanperinteet 9
Jumalanäidiltä anottiin peitettä pään päälle 9
Talven portti 10
Karjan siunaaminen 10
Mikkelinpäivä ja kekri 10
Kaali 11
Itäslaavit suosivat syyshäitä 12
Avioliitto 13
Kihlaus 14
Kruunaus 15
Avioliiton esteet ortodoksisessa kirkossa 21
Kruunaus jo avioliitossa oleville 21
Häihin liittyvää kristillistä (ja muuta) tapakulttuuria 22
Yhdistä heidät yksimielisyydessä, kruunaa heidät yhdeksi, ja anna heille iloa hyvistä lapsista 27
Täytä heidän talonsa vehnällä, viinillä ja öljyllä, ja kaikella hyvyydellä, jotta he jakaisivat puutteessa olevillekin 27
Käspaikka 28
Käspaikan historiaa 30
Käspaikan kuviointi 31
Käspaikan materiaali ja valmistustekniikka 34
Käspaikan kirkollinen käyttö 35
Käspaikan käyttö kansanperinteessä 38
Vinkkejä Pokrovan viettoon 42

1.10. Jumalansynnyttäjän suojelus

Juhlalla ei ole varsinaista esi- eikä jälkijuhlaa. Kyseessä on ns. keskisuuri juhla.

2.10. vietetään pyhän Andreaksen, Kristuksen tähden houkan muistoa.

Juhlan karjalankielinen nimi on **Pokrova**. Pokrov (Покровъ) tarkoittaa liinaa, viittaa tai peitettä, mutta myös suojelusta ja esirukousta.

Ukrainassa Pokrova on **Ukrainan puolustajien päivä**.

Kuva: Pixabay/ dimitrisvetsikas69

Kreikassa juhlan nimi on **Skepi** (Αγία Σκεπη). Kreikassa Jumalansynnyttäjän suojeluksen juhlaa vietetään 28.10., joka on myös **Ohhi-päivä**.

Jumalansynnyttäjän suojelus, Pokrova, 1.10. - Suomen ortodoksinen kirkko

Pokrova – Ortodoksi.net

Ortodoksinen kulttuurikeskus :: Pokrova eli Jumalansynnyttäjän suojelus

» Pokrova

Pyhä Andreas Konstantinopolilainen, Kristuksen tähden houkka - Suomen ortodoksinen kirkko

Andreas Konstantinopolilainen – Ortodoksi.net

Kuva: Wikimedia Commons

Sinulle, oi Jumalansynnyttäjä,
voitolliselle sotajoukkojen johtajalle,
me, Sinun palvelijasi vaaroista päästyämme
kiitokseksi veisaamme voittovirren.
Pelasta meidät kaikista vaaroista,
sillä Sinulla on valta voittamaton,
että huutaisimme Sinulle:
Iloitse, Morsian, aviotatuntematon.
(Kontakki, 8. säv)

Jumalansynnyttäjän suojelus (Pyhiinvaeltajan lauluja)

Kuva: Wikimedia Commons

Jumalansynnyttäjän suojeluksen juhla perustuu ihmeeseen, joka tapahtui Konstantinopolissa 900-luvulla. Vihollisen piirittäessä kaupunkia kaupungin asukkaita kokoontui Blahernan kirkkoon kokoöiseen vigiliaan. Heidän joukossaan olivat houkka Andreas, sekä tämän oppilas Epifanios, jotka näkivät Jumalansynnyttäjän seisovan rukoilevan kansan yllä ja levittävän suojelevan viittansa näiden päälle. Kaupunki pelastuikin hyökkäykseltä Jumalansynnyttäjän esirukouksien tähden.

Jumalansynnyttäjän juhlia on valtavasti!

Pokrova ei kuulu 12 suuren juhlan joukkoon, vaikka sitä juhlitaankin samalla hartaudella.

Pokrovan ja suurten Jumalansynnyttäjien juhlien (ks. 8.9., 21.11., 2.2., 25.3. ja 15.8.) lisäksi kirkkovuodessa on lukuisia Jumalansynnyttäjän ikoneille pyhitettyjä muistopäiviä. Suomessa näistä merkittävimmät ovat

- Jumalansynnyttäjä Kozelstsanilaisen ikonin juhla 21.2.
- Jumalansynnyttäjän Tihvinäläisen ikonin juhla 26.6.
- Jumalansynnyttäjän Kazanilaisen ikonin juhla 8.7.
- Jumalansynnyttäjä Konevitsalaisen ikonin juhla 10.7.
- Jumalansynnyttäjän Valamolaisen ikonin juhla 7.8.

Ikoneille pyhitetyt muistopäivät ovat kaikki Jumalansynnyttäjän juhlapäiviä. Pyhäköt, jotka on pyhitetty Jumalansynnyttäjän ikonille, ovat nekin Jumalansynnyttäjälle pyhitetty.

Lappeenrannassa sijaitseva Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko on vanhin Suomessa edelleen toiminnassa oleva ortodoksinen kirkko. Se valmistui vuonna 1785.

Jumalansynnyttäjän suojelus näkyy mm. siinä, miten lukuisia ihmeitä on tapahtunut, ja edelleen tapahtuu, hänen ihmeitätekevien ikoneidensa kautta. Lokakuussa vietetään mm. Jumalansynnyttäjän Kaikkien murheellisten ilo -ikonin juhlaa (24.10.)

Isä Marko Patronen: Jumalanäidin suojelus

Uusi ihminen

Jumalansynnyttäjä on ”Kirkon suuri salaisuus”, jonka merkitys avautuu parhaiten Kirkon elämästä sisältäpäin. Ortodoksinen kirkko ei ole muotoillut Jumalansynnyttäjästä muita dogmeja kuin sen, mikä ilmaistaan hänestä käytettävässä nimessä: hän on synnyttänyt lihaksitulleen Jumalan.

Vanhan liiton ennustukset

Profeetat ennustivat Jumalansynnyttäjän kauan ennen tämän syntymää. Kirkko viittaa Jumalansynnyttäjään näillä ennusmerkeillä. Jumalansynnyttäjää kutsutaan nimillä Uuden liiton arkki, Jumalan kallisarvoinen temppeli, sekä Portti (tai portaat) taivaan ja maan välillä.

Kaikkein Pyhin (Panagia)

Jumalansynnyttäjä on kristityille esikuva ja esimerkki. Hän toteutti elämässään täydellisen kuuliaisuuden Jumalan sanalle – sen seurauksena Jumalan Sana tuli hänessä lihaksi. Kristuksen äitinä hänellä on myös erityinen asema esirukoilijana. Niinpä hän ei ole vain pyhä muiden joukossa, hän on kaikista pyhistä Kaikkein Pyhin.

Kirkon vertauskuva

Jumalansynnyttäjä piti sisällään koko pelastushistorian ja koko Jumalan ilmoituksen, kun hän kantoi Jumalan elävää Sanaa. Tästä syystä hän on Kirkon vertauskuva. Usein kirkkorakennusten apsikseen on kuvattu Jumalansynnyttäjä, joka rukoilee koko kirkon yllä. Jumalansynnyttäjä piti sisällään koko taivaan, joten hän on Taivaita avarampi.

Uusi Eeva

Raamattu kertoo kahdesta luomisesta:

Ensimmäisessä luomisessa Eeva (nainen) otettiin Aadamista (mies).

Toisessa luomisessa Kristus (Uusi Aadam) syntyi siemenettä Jumalansynnyttäjästä (Uusi Eeva). Jumalansynnyttäjässä, Uudessa Eevassa, ihmisluonto toteutti sen, mihin se luotiin: täydellinen kuuliaisuus Jumalalle; osallisuus luomistyöhön; vapaan tahdon oikea käyttö; ilo.

Neitsyt Maria – Jumalansynnyttäjä – Tsasounan suunnalta

Neitsyt Marian kunnioittamisesta (kirja) – Ortodoksi.net

Jumalansynnyttäjä – Ortodoksi.net

Jumalansynnyttäjä on, enemmän kuin yksikään toinen luotu olento, ottanut osaa Jumalan pelastussuunnitemaan. Hänessä yhdistyvät taivas ja maa.

Pokrova ja kansanperinteet

Jumalanäidiltä anottiin peitettä pään päälle

Itäslaavilaisissa maissa, etenkin Ukrainassa, Pokrovaan liitetään paljon kansanuskomuksia ja vanhoja perinteitä, joista suurin osa liittyy puolison löytämiseen ja avio-onneen. Nuoret neitoset saattoivat kulkea paljaspäin, kun taas peitetty pää oli naimisissa olevan naisen merkki. Tästäkin syystä Pokrova – joka tarkoittaa myös peitettä – oli aika, jolloin erityisesti rukoiltiin ”peitettä pään päälle” eli puolison löytymistä.

Ukrainalaisen kansanperinteen mukaan naimaikäisen tytön tulee Pokrovan aamuna ensitöikseen pestä kasvonsa pyhitetyllä vedellä ja mennä ikkunaan täyden hiljaisuuden vallitessa. Ikkunan ääressä hänen tulee peittää huivilla päänsä ja lausua kolmesti rukous, jossa anoo Jumalanäidiltä, että tämä peittäisi hänen päänsä kuten ensilumi peittää maan.

Kuva: Pixabay/ Elena Olesik

Joillakin kulttuurialueilla naiset peittävät päänsä rukoillessa ja pyhissä paikoissa. Tapa on perua juutalaisuudesta, missä peitetty pää oli naimisissa olevan naisen merkki. Kristityt ovat omaksuneet tavan hyvin vaihtelevasti. Toisinaan päähuivia käyttävät jo pienet tytöt, toisinaan vain aikuiset naiset tai naimisissa olevat naiset. Jotkut käyttävät huivia vain jumalanpalveluksessa, toiset aina rukoillessaan tai ollessaan pyhässä paikassa. Suomessa käytäntö on kirjavaa, ja huivin käyttö on jokaisen henkilökohtainen valinta. On myös huomattava, että suuressa osassa ortodoksista maailmaa huivin käyttö ei ole yleisesti tapana.

Talven portti

Itä-Eurooppalaisessa talonpoikaiskulttuurissa Pokrova on talven portti. Ensilumi peittää maan, kuin Jumalansynnyttäjän liina. Samalla tulevat ensimmäiset yöpakkaset. Lumen ja pakkasen myötä maa käy lepoon. Tällöin sekä karja, että naiset siirtyvät talveksi sisätiloihin.

Pokrova liitetään maatöiden päättymiseen. Laidunkausi päättyy ja karja siirtyy sisäruokintaan. Satokauden päättymisen myötä naiset aloittavat sisällä tehtävät puhdetyöt, joista ensimmäinen on ruuan säilöminen talvea varten.

Karjan siunaaminen

Karjalassa oli tapana elonkorjuun yhteydessä asettaa kimpullinen ensimmäisiä viljankorsia Jumalanäidin ikonin päälle. Pokrovana, kun karjan laidunkausi päättyi, tämä uutisviljauhri annettiin karjan syötäväksi. Tämä suojeli karjaa pitkän talvikauden.

Mikkelinpäivä ja kekri

Länsi-Euroopassa Pokrovaa vastaavat perinteet (satokauden päättyminen, häiden juhlinta, kaaliruuat) liitetään lännen kirkon Mikkelinpäivään eli pyhän arkkienkeli Mikaelin muistopäivään, jota vietetään 29.9. Mikkelinpäivänä Itä-Suomessa teurastettiin mikkelinpässi ja syötiin mikkelinkaalia, joka valmistettiin kaalista ja lampaanlihasta. Kaupungeissa järjestettiin Mikkelinmarkkinoita, joilla myytiin satokauden tuotteita.

Suomalaisessa talonpoikaiskulttuurissa lokakuu oli kekrikuukausi. Kekrikausi alkoi Mikkelinpäivästä ja jatkui pyhäinpäivään, jota vietetään marraskuun alussa. Kekrinä juhlittiin sadonkorjuuta ja muistettiin vainajia. Lisää kekristä, ks. 31.10.

» Mikon päivä

Kuva: Pixabay/ NoName_13

Lännen kirkossa Mikkelinpäivä aloitti kekriajan. Idässä satokausi päättyi Pokrovaan.

Kaali

Kaali on ollut slaavilaisessa kulttuurissa elintärkeä viljelykasvi, josta on saatu pitkinä talvikuukausina vitamiineja ja mineraaleja. Kaalia olikin tarjolla joka aterialla jossain muodossa ja sitä piti säilöä talveksi suuria määriä. Edelleen Venäjällä syödään henkeä kohden enemmän kaalia, kuin missään muualla.

Kaalisato korjattiin Ristin ylentämisen (14.9.) ja Pokrovan välisenä aikana, sillä Pokrovana tulivat ensimmäiset yöpakkaset. Pokrovana juhlittiin tuoreella kaalilla ja aloitettiin kaalin säilöminen talveksi.

Kuva: Pixabay/ congerdesign

Kaaliruuat ovat perinteisiä Pokrovan herkkuja.

Kaalipiirakka venäläiseen tapaan | Soppa365

Kaalisoppa - Resepti

Mummolan kaalikääryleet

Kaaliwokki – katso ohje! | Kotivinkki

Itäslaavit suosivat syyshäitä

Satokauden päättyminen tarkoitti sadonkorjuujuhlia, sekä enemmän seurustelua ja sosiaalista elämää. Pokrovasta alkoikin slaaveilla hääkausi, joka jatkui joulupaaston kynnykselle asti.

Kuva: Pixabay

Erityisesti Ukrainassa Pokrova on suosittu vihkipäivä. Katsotaan, että Pokrovana solmittu avioliitto on Jumalansynnyttäjän erityisessä suojeluksessa. Koko aika Pokrovasta joulupaaston alkuun katsotaan siunatuksi ajaksi häiden viettämiselle.

Perinteisesti kirkko ei vihi avioliittoon paastokausina, vaikka tähän onkin tehty tänä päivänä lievennyksiä. Slaavilaisessa kulttuurissa Pokrovana alkanut hääkausi päättyy viimeistään apostoli Filippoksen päivänä (14.11.) jolloin laskeudutaan joulupaastoon.

Avioliitto

Juutalaiskiristillisessä kulttuurissa avioliitto kuvaa Jumalan ja ihmiskunnan välistä liittoa. Kristus käytti hääjuhlaa taivaan valtakunnan vertauskuvana (Matt. 22:1–14). Hän myös teki ensimmäisen ihmeensä Kaanaan häissä, näin siunaten avioliiton pyhän mysteerion.

Avioliiton sakramentti on kaksivaiheinen. Ensimmäinen vaihe on **kihlaus**. Kihlauksen jälkeen toimitetaan varsinainen vihkiminen, eli **kruunaus**.

Kuva: Pixabay

Kihlauksessa kihlattavien oikeaan nimettömään asetetaan sormus. Kruunauksessa vihittävien päähän asetetaan kruunu tai seppele.

Sekä kihlauksen, että kruunauksen ajan vihittävät seisovat vierekkäin, kohti alttaria. Kyseessä on heidän yhteisen matkansa alku, ja suunta on kohti Jumalan valtakuntaa.

Kihlaus

Kihlaus on avioliittolupaus tai -sopimus. Järjestetyssä avioliitossa kihlauksen tekevät kihlattavien vanhemmat tai heidän edustajansa. Länsimaissa kihlaus on kahdenvälinen sopimus. Edelleen saatetaan silti vanhemmilta pyytää kihlaukseen suostumus.

Kihlaus toimitetaan kirkon eteisessä, tai kirkkosalin kynnyksellä, missä pappi siunaa kihlaparin ja asettaa sormukset heidän sormiinsa. Kihlasormus asetetaan oikeaan nimettömään.

Joissakin kulttuureissa kihlaaminen saatetaan toimittaa kirkon sijaan morsiamen kotona.

Kuva: Pixabay/ xiaobohe011

Sormus on ikivanha liiton merkki, ja siksi kihlatessa on tapana vaihtaa sormuksia. Ympyrän muoto kuvaa iankaikkista liittoa, sillä ympyrällä ei ole loppua.

Sormuksien vaihtaminen on ortodoksisessa perinteessä avioliiton sakramentin ensimmäinen vaihe.

Periaatteessa kihlaus voidaan toimittaa kruunauksesta erillisenä toimituksena, kuten se on alun perin toimitettukin. Käytännössä tätä kuitenkin vältetään, sillä kirkollisesti kihlaus on yhtä sitova lupaus, kuin vihkiminenkin, ja sen purkautuminen rinnastetaan avioeroon. On siis suositeltavaa, että kihlaus ja kruunaus toimitetaan välittömästi peräjälkeen.

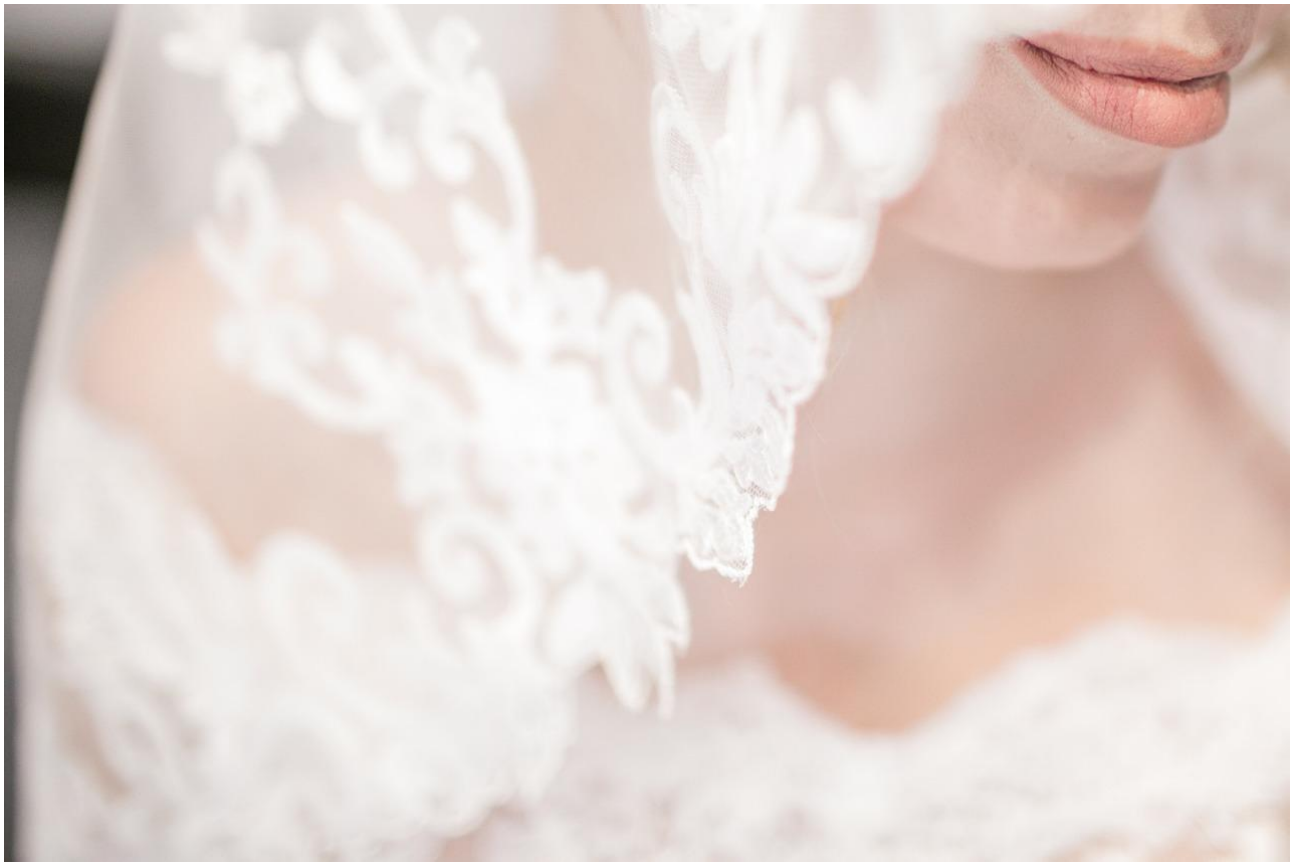
Kruunaus

Kruunaustoimitus alkaa **kysymyksillä**, joilla varmistetaan vihittävien vapaa tahto ja vakaat aikeet. Molemmilta kysytään:

”Onko sinulla (nimi) hyvä ja vapaa tahto ja vakava mieli ottaa aviovaimoksesi/-mieheksesi tämä (nimi), jonka näet tässä vierelläsi?

Tähän kumpikin vihittävistä vuorollaan vastaa: ”On, arvoisa isä.”

Molempien vihittävien vapaa tahto ja oma, järkevä harkinta on katsottu kristillisen avioliiton edellytykseksi. Kyseessä ei ole omaisuuden myynti, osto tai vaihto. Tästä syystä morsiamen luovutus ei perinteisesti ole kuulunut ortodoksiseen vihkimiseen.

Kuva: Pixabay/ StockSnap

Häähunnun tarkoitus on ollut perin ollut peittää morsiamen kasvot. Tälle on tulkittu olevan useita eri merkityksiä. Huntuun verhoutuminen kuvaa siveyttä, vaatimattomuutta ja sielun puhtautta. Kasvot peittämällä on saatettu suojautua pahoilta hengiltä. Juutalaisuudessa huntua nostamalla sulhanen on symbolisesti varmistanut, että vie vihille oikean henkilön. Tämä on viittaus patriarkka Jaakobiin, joka luuli naivansa Raakelin, mutta naikin Lean, joka oli hunnutettu (1. Moos. 29:14–30).

Kysymysten jälkeen pappi johdattaa vihittävät keskelle kirkkoa. Kirkkosalin keskellä seisoo analogi, jonka päällä lepäävät evankeliumi ja risti. Pappi antaa vihittäville käteen pideltäväksi tuohukset. Joskus vihkiparin jalkojen alle on asetettu vihkimatto.

Vihkituohukset on tapana säästää ja säilyttää kotialttarilla. Vihkituohus voidaan polttaa loppuun ruumiinvalvojaisten tai hautaansiunaamisen yhteydessä ja asettaa mukaan arkkuun.

Vanha kansa uskoi, että se puolisoista, jonka tuohus paloi vihkimisen aikana lyhyemmäksi, oli siirtyvä puolisoista ensimmäisenä tuonilmaisiin.

Vihkirukouksissa viitataan Vanhan liiton pyhiin aviopareihin ja anotaan, että Herra Jumala siunaisi vihittäviä, kuten Hän siunasi pyhiään. Pappi liittää yhteen vihittävien kädet sen merkiksi, että he tulevat yhdeksi. Vihkipari seisoo lopputoimituksen yhteen liitetyin käsin.

Joskus vihkiseppeleet on liitetty toisiinsa valkoisella nauhalla. Tämä kuvaa seppelöitävien yhteen liittämistä. Seppeleet voi kehystää, jolloin ne on tapana ripustaa aviovuoteen yläpuolelle. Henkilön kuoltua voi vihkiseppeleen pukea vainajalle arkkuun.

Tämän jälkeen vihittävien päähän asetetaan **seppeleet tai kruunut**. Joissakin paikallisperinteissä on tapana, ettei kruunuja paineta päähän, vaan niitä pitelevät kruunattavien päiden yläpuolella kruununkantajat.

Kuva: Flickr / Robert Wallace

Kruunun tai seppeleen kannatteleminen on kunnia. Vanhan perinteen mukaan kruununkantaja on avioliiton kummi ja hänestä tulee myös vihkiparin lasten kummi. Käytännössä kruununkantajia kannattaa pyytää neljä (kaksi paria), jotta he voivat välillä vaihtaa vuoroa.

Ikivihreistä oksista tehty seppele on jo antiikin Roomassa koristanut keisareiden, soraurhojen ja urheilusankareiden kutreja. Ympyrän muoto kuvaa iankaikkisuutta ja ikivihreät lehvät kuolemattomuutta. Seppele on voiton, voiman ja sankaruuden vertauskuva.

Kristityille seppele kuvaa marttyyrin kruunua. Marttyyrit kuolivat itselleen ja voittivat omakseen taivaan valtakunnan ja iankaikkisen elämän. Avioliitto on kristillisessä perinteessä aina rinnastettu marttyyrikilvoitteluun: puolisot kuolevat itselleen, omille haluilleen, sekä antavat itsensä toisilleen ja toinen toisensa Kristukselle. Tästä syystä avioliittoon vihkiminen tapahtuu nimenomaan kruunaamalla puolisot marttyyreiksi.

Kuva: Pixabay

Lähi-idässä ja Välimeren alueella käytetään seppeleitä, mutta pohjoisessa ilmastossa ne vaihtuivat kruunuiksi. Molemmat kuvaavat marttyyrien ”kunnian kuihtumatonta seppelettä ”. Samalla ne kuvaavat sitä, että vihittävät kruunataan perheensä kuninkaaksi ja kuningattareksi.

Prokimeni on psalmista 21.

Sinä panit heidän päähänsä kultaiset kruunut, kultaiset kruunut.
He anoivat elämää sinulta, niin sinä annoit sen heille

(Ps.21:4–5)

Kruunauksen jälkeen luetaan **epistola ja evankeliumi**.

Epistolassa (Ef. 5:20–33) apostoli Paavali rinnastaa miehen ja naisen välisen liiton Kristuksen ja Kirkon väliseen liittoon, joka on suuri mysteeri.

Evankeliumissa kerrotaan Kristuksen ensimmäisestä ihmeteosta Kaanaan häissä (Joh. 2:1–11).

Ektenioiden jälkeen kruunatut nauttivat **yhteisen viinimaljan**. Maljan juominen on vertauskuva vapaaehtoisesta alistumisesta. Juodessaan maljan ottaa ristin kannettavakseen. Avioliitossa tuo risti on kuitenkin yhteinen – aviopari kantaa yhteistä iestä.

Yhteinen viinimalja kuvaa yhteistä iestä. Avioliitossa kaikki on jaettua, niin ilot kuin surutkin. Avioliitossa ”mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi” (Matt. 19:5).

Lopuksi toimitetaan **Jesajan karkelo**. Siinä pappi johtaa kruunatut kolmesti evankeliumin ympäri vastapäivään, kantaen edellään ristiä. Samalla kuoro laulaa tropareja:

Riemuitse, Jesaja, sillä Neitsyt tuli raskaaksi ja synnytti Pojan, Immanuelin, Jumalihmisen. Hänen nimensä on Koitto. Kunnioittaen häntä, me Neitsyttä autuaaksi ylistämme.

Te, pyhät marttyyrit, jotka olette jalosti kilvoitelleet ja olette kruunatut, rukoilkaa edestämme Herraa, että hän meidän sielujamme armahtaisi.

Kunnia olkoon sinulle, Kristus, Jumala, sinusta apostolit kerskaavat ja marttyyrit riemuitsevat, jotka ovat yksiolennollisesta Kolminaisuudesta saarnanneet.

Vastapäivään tapahtuva ympyräliike kuvaa astumista luodusta ajasta ja paikasta luomattomaan, ajattomaan iankaikkisuuteen. Avioliittoa ei kristillisessä perinteessä nähdä pelkästään kahden yksilön välisenä järjestelynä, vaan se Jumalan asettama järjestys, kilvoittelumuoto ja pelastuksen instrumentti. Ympyrä on iankaikkisuuden vertauskuva: sormukset, kruunut ja Jesajan karkelo kaikki kuvaavat sitä, ettei avioliittoa solmita tässä maailmassa vaan Jumalan valtakunnassa.

Jesajan karkelon myötä vastavihityt ottavat ensimmäiset askeleensa avioparina. He ottavat ne kirjaimellisesti seuraten ristiä, ja asettaen evankeliumin kaiken keskelle. Tämä antaa suunnan kristilliselle avioliitolle – se on yhteinen matka kohti Jumalan valtakuntaa.

Kuva: Pixabay/ Bluesnap

Jesajan karkelon aikana on usein tapana heittää vastavihittyjen päälle siemeniä tai jyviä – heitetäänpä paikoin manteleitakin! Kyseessä on ikivanha hedelmällisyysriitti. Siementen tai jyvien heittämisellä toivotetaan vasta naineille onnea ja siunausta. Erilaiset hedelmällisyyttä turvaavat riitit ovat aina kuuluneet hääjuhliin. Lisäksi jyvien heitto liitetään monissa kulttuureissa yleisemminkin uuteen alkuun ja siksi sitä harjoitetaan mm. uutenavuotena (ks.1.1.)

Siemenet ja jyvät on nykyään usein korvattu ruusunlehdillä tai saippuakuplilla, joiden jäljiltä kirkon siivoaminen on helpompaa – tosin ne eivät kanna samaa symboliikkaa. Mantelit taas ovat turhan kovia ihmisten heittelyyn.

Ennen loppusiunausta pappi ottaa kruunut pois kruunattujen päästä. Tämä on alun perin ollut **kahdeksannen päivän toimitus**. Häitä on juhlittu viikon ja niiden päätteeksi seppeleet on otettu pois päästä. (Vastaavat kahdeksannen päivän toimitukset kuuluvat myös kasteeseen, ks. 6.1.) ***Rukoukset seppeleitä pois pantaessa*** on myös mahdollista lukea erikseen, esimerkiksi häitä seuraavan sunnuntain liturgiassa.

Lopuksi vihityt vielä johdatetaan solealle, missä vaimo suutelee Jumalansynnyttäjän ikonia ja mies Kristuksen ikonia. Näin vihkipari on kulkenut yhdessä koko matkan kirkon eteisestä alttarin eteen, maailmasta Jumalan valtakuntaan.

Palveluksen lopuksi kirkonkelloilla soitetaan juhlasoitto.

Avioliiton esteet ortodoksisessa kirkossa

Suomen lain asettamien esteiden (alaikäisyys, lähisukulaisuus ja voimassa oleva avioliitto) kirkko asettaa tiettyjä ehtoja avioliittoon vihittäville:

- Ainakin toisen puolisoista tulee olla ortodoksi ja toisenkin tulee olla kristitty. Jos ortodoksi avioituu toisuskoisen tai uskonnottoman kanssa, avioliitto voidaan siunata kirkollisesti, mutta kruunausta ei toimiteta.
- Kummisuhde rinnastetaan lähisukulaisuuteen, joten kumminsa kanssa ei voi avioitua.
- Vihittävien tulee olla keskenään eri sukupuolta.
- Kirkko vihkii saman henkilön avioliittoon korkeintaan kolmesti.

Kruunaus jo avioliitossa oleville

Kun avioliitossa oleva pari tai henkilö liittyy ortodoksiseen kirkkoon, myös voimassa oleva avioliitto pyhittyy. Tarvetta uudelleenvihkimiselle ei siis ole. Jotkut parit tästä huolimatta toivovat avioliiton siunausta ortodoksisessa kirkossa ja se on täysin mahdollista. Tällöin kihlaus tavallisesti jätetään pois ja toimitetaan ainoastaan kruunaus.

Avioliitto, kuten myös kaste, on alun perin toimitettu liturgian yhteydessä. Kirkon pyhät sakramentit eivät lähtökohtaisesti ole yksityistoimituksia, vaan ne on toimitettu seurakunnan läsnä ollessa. Edelleen voidaan kahden ortodoksin avioliitto toimittaa vihkiliturgiana.

Koska vihkiminen on alun perin tapahtunut liturgian yhteydessä, on kaikkein perinteisin vihkimispäivä sunnuntai, Herran päivä.

Häihin liittyvää kristillistä (ja muuta) tapakulttuuria

Avioliitto on sakramentti, eikä sen toimittaminen edellytä suurta budjettia tai valtavasti järjestelyjä. Oikeastaan ainoa hankittava välttämättömyys on kihlasormukset. Naimisiin voi mennä missä vain siisteissä vaatteissa. Tuohukset, kruunut ja viinimalja ovat valmiina kirkossa.

Samalla avioliitto on kuitenkin myös suuri juhlan aihe. Useimmat haluavatkin pitää läheisilleen hääjuhlan. Häihin liittyy paljon perinteitä ja tapakulttuuria, jotka voi halutessaan omaksua osaksi juhlintaa. Tässä esimerkkejä perinteistä, jotka kuuluvat perinteisin ortodoksisiin häihin eri kulttuureissa.

Avioliittokummit

Suomessa morsiamen ja sulhasen avustajien roolilla ei ole uskonnollista ulottuvuutta, kun taas ortodoksisessa perinteessä heidät katsotaan avioliiton kummeiksi. Tästä syystä heidän olisi toivottavaa olla ortodokseja. Morsiamen kummi on nainen, ja sulhasen kummi on mies.

Avioliiton kummeilla on keskeinen rooli kirkollisessa toimituksessa.

- Kihlauksessa, papin asetettua kihlasormukset kihlattavien käteen, sulhasen avustaja vaihtaa sormukset kolmesti päikseen. Lopuksi hän asettaa ne paikoilleen.
- Sama saatetaan toistaa kruunauksessa: vihkiseppeleet vaihdetaan kolmesti, kunnes ne asetetaan paikalleen.
- Yhteisen viinimaljan juomisessa vihkikummi pitelee maljaa. Lopuksi kummit saattavat tyhjentää maljan.
- Jesajan karkelossa molemmat kummit seuraavat mukana.

Toimitukseen liittyvien tehtävien lisäksi vihkiparin avustajat perinteisesti kaunistavat vihkiparin häävuoteen. Lisäksi he toimivat ensimmäisen lapsen kummeina, ja mahdollisesti kaikkien tulevien lasten kummeina. Kyseessä on suuri vastuutehtävä, joka ei suikaan ole pelkästään seremoniallinen. Avioliittokummien tehtävä on kulkea vihkiparin rinnalla avioliittotaipaleella, ja ennen kaikkea rukoilla heidän puolestaan.

Vihkimisessä käytettävät esineet

Jotkut haluavat tuoda vihkimiseen omaleimaisuutta siinä käytettävien esineiden kautta:

- Vihkikynttilät voivat olla tavallista suuremmat mehiläisvahakynttilät ja ne voi koristella yksilöllisesti esimerkiksi kukilla.
- Vihkimatto ei ole välttämätön, mutta halutessaan sellaista voi käyttää. Slaaveilla vihkimatto on usein käspaikka, joka asetetaan uuden kodin kotialttarin koristeeksi. Toisinaan se on sukukalleus, jota käytetään aina, kun suvussa on häät.
- Seppeleistä voi teettää haluamansa näköiset. Ne voi myös kuivata ja kehystää.
- Viinimalja voi olla sekin oma. Tällöin voi hääpäivänäkin vuosittain jakaa yhteisen viinimaljan samasta pikarista.

Valkoinen hääpuku

Valkoinen vaate kuvaa kastepukua. Sitä voi myöhemmin käyttää kuolinvaatteena.

Kalliin, kertakäyttöisen vaatteen ostaminen on harvoin ollut mahdollista, joten hääpuvut, kuten kastepuvutkin, ovat usein kiertäneet suvussa ja siirtyneet äidiltä tyttärelle.

Vihki-ikoni

Vihki-ikoni asetetaan tavallisesti häävuoteen yläpuolelle. Se on diptyykki, jossa on oikealla Kristuksen, ja vasemmalla Jumalanäidin kuva. Samassa kehyksessä voidaan säilyttää vihkiseppeleet ja vihkituohukset.

Hautaansiunaus, toiset häät

Hautaansiunaamisessa voidaan ortodoksi pukea hääpukuun, laittaa vihkiseppele otsalle ja vihkituohus käteen. Hautaansiunaamisessa vainaja valmistellaan Taivaan valtakunnan hääjuhlaan.

Äänellä itkeminen on kuulunut itäisten kansojen hääriitteihin, siinä missä hautaamiseenkin. Avioitumisen myötä morsian on lähtenyt lapsuuden kodistaan ja muuttanut sulhasen kotiin, osaksi tämän sukua. Häät ovat olleet ilojuhla, mutta myös luopumisen hetki. Morsiamen kodissa on nuori neito saatettu valmistella vihkimiseen itkuvirsien saattelemana.

Kuva: Pixabay/ lubovlisitsa

Hääpäivä

Ortodoksit eivät välttämättä juhli hääpäivää. Sen sijaan aviovuosia juhlistetaan pääsiäisenä, jolloin aviomies lahjoittaa vaimolleen uuden korumunan pääsiäisen kaulaketjuun. Näin aviovuodet lasketaan yhdessä vietetyistä pääsiäisistä.

Telkusta tuttua

Kaikki olemme nähneet elokuvissa ja sarjoissa, kuinka morsian saapuu kirkkoon häämarssin soidessa, morsiamen isä luovuttaa morsiamen, vihittävät lausuvat vihkivalat, laittavat sormukset toistensa sormiin ja heidät julistetaan mieheksi ja vaimoksi. Ortodoksinen vihkiminen ei sisällä mitään edellä mainituista. Ortodokseilla ei myöskään ole erikseen kihla- ja vihkisormusta, sillä liiton merkkejä tarvitaan vain yksi.

Hääjuhla

Hääjuhla on joka kulttuurissa omanlaisensa. Paikallisissa ja kulttuurisissa tavoissa ei ole mitään varsinaisesti ortodoksista tai epäortodoksista. Jokainen pari voi itse päättää, mitä hääperinteitä tahtoo noudattaa. Nykyään monet suosivat pieniä ja epämuodollisia juhlia.

Kuva: Wikimedia Commons / Andrii

Ukrainassa hääkakku on koristeellinen perinneleipä, korovaj. Se ojennetaan vastavihityille, kun he tulevat kirkosta juhlapaikalle. Leipä kantaa rikasta symboliikkaa: se viittaa kaikkeen ravintoon, jolla Jumala ruokkii ruumiimme ja sielumme. Samalla se on myös Kristuksen vertauskuva.

Karjalassa morsiamen vanhemmat antoivat tälle kolikon, jonka morsian laittoi vihkimisen ajaksi oikeaan kenkäänsä. Kolikko talletettiin kotialttarilleen ikonin päälle, missä se muistutti lapsuuden kodin siunauksista.

Usein lapsuudenkodista lähdettäessä pari siunattiin ikonilla,
joka sitten asetettiin yhteisen kodin ikoninurkkaan.

Kuva: Pixabay/ krvvitaliy

Avioliittoon vihmikimisen liturginen väri on valkoinen. Perinteisesti morsiankin on pukeutunut valkoiseen. Valkoinen vaate kuvaa kastepukua. Häävaatteessa voi tulla myös haudatuksi.

Avioliitto – Ortodoksi.net

ORTODOKSINEN AVIOLIITTO – Tsasounan suunnalta

Ortodoksisuuden mitä, miksi, miten: Avioliittoon vihkiminen

TT Ari Koponen: Avioliitto

Yhdistä heidät yksimielisyydessä, kruunaa heidät yhdeksi, ja anna heille iloa hyvistä lapsista

Avioliittoon vihittäessä rukoillaan vihittäville toistuvasti, että Jumala siunaisi heitä lapsilla ja antaisi heidän nähdä lastensa lapset. Tästä huolimatta kirkko ei usko, eikä opeta, että avioliitto tulisi täydelliseksi lapsia synnyttämällä.

> Avioliiton sakramentissa yhdeksi lihaksi tulevat mies ja nainen eivät tule yhdeksi vain saamalla lapsia, vaikka historiallisesti juuri tätä puolta luomiskertomuksen tulkinnassa onkin painotettu. Hyvin varhaisista ajoista alkaen ortodoksinen traditio on julistanut jokaisen kirkon siunaaman avioliiton sakramentaalista täyteyttä, myös niiden, jotka eivät saa jälkikasvua. Kuten pyhä Johannes Krysostomos huomautti: ”Mutta kuvitelkaa, että lapsia ei tule. Pysyvätkö mies ja vaimo kahtena, eikä yhtenä? Ei; heidän yhteiselämänsä saa heidän kehonsa liittymään yhteen, ja heistä tulee yksi niin kuin tuoksua sekoitetaan öljyyn.”
>
> Maailman elämän edestä, 24 §

Täytä heidän talonsa vehnällä, viinillä ja öljyllä, ja kaikella hyvyydellä, jotta he jakaisivat puutteessa olevillekin

Kristillinen rakkaus on palvelevaa ja ulospäin suuntautuvaa. Aviopuolisojen rakkaus on kasvualusta rakkaudelle, joka suuntautuu parisuhteen, perheen ja kodin rajojen ulkopuolellekin.

> Vaikka aito rakkaus on aina hedelmällistä, tämä hedelmällisyys ei aina kuitenkaan tule ilmaistuksi vain lastensaamisen kautta; se voi saada ilmaisunsa myös Hengen moninaisten lahjojen kautta, kuten vieraanvaraisuuden, toisten palvelemisen ja lukemattomien yhteisten luovien pyrkimysten muodossa.
>
> Maailman elämän edestä, 23 §

Kristillinen avioliitto ei ole yksityisasia, ja avioliiton yhteisöllinen ulottuvuus on voimakkaasti läsnä vihkitoimituksessa. Toimituksen julkinen luonne, avioliittokummien rooli, rukoukset ja juhla, kaikki korostavat sitä, että avioliitto on kirkon sakramentti ja siksi koko seurakunnan asia. Yhteisön tehtävä on kannatella uutta paria ja aviopari taas jakaa osakseen tulevista siunauksista myös tarvitseville.

Käspaikka

Slaavilaisessa talonpoikaiskulttuurissa naiset aloittivat Pokrovan myötä puhdetyöt. Aluksi säilöttiin ruokaa talven varalle, erityisesti kaalia. Tämän jälkeen keskityttiin käsitöihin. Erityisesti nuoret neidot tekivät puhdetöikseen kapioita. Itä-Euroopassa kapiot olivat suurelta osin käspaikkoja, sillä niitä tarvittiin paljon. Käspaikka oli hyvin käytännöllinen esine, ja niitä annettiin avioituessa paljon myös lahjoina, mm. anopille ja muille uusille sukulaisille. Lahjakapioihin tuli tehdä kauniit kirjailut.

Käspaikka on karjalan kieltä. Paikka tarkoittaa liinaa tai huivia.

Käspaikkaa on kansanperinteessä kutsuttu valtavan monella nimellä, mm. hantuukki, käziräpäkkä, polotence, vaarnikko, poverätti, ynnä monia muita arkisia nimityksiä. Lisäksi käyttötarkoitukseen viitaten on käspaikkaa kutsuttu myös esimerkiksi nimillä, kantoliina, heittopalttina, laskuliina, vyörätti ja seinärätti.

Hautaristiin sidottu käspaikka on itkuliina, silmipyyhe, tuulipaikka tai muistiliina. Ikonin ylle asetettavaa käspaikka on voitu kutsua uhriliinaksi tai obraasnikaksi.

Käspaikka on pitkä ja kapea pellavainen pyyheliina, jonka molemmissa päissä on kuviokoristelut. Käspaikka on ollut monikäyttöinen ja arkinenkin esine.

Käspaikalla on tärkeä asema ortodoksisen karjalaisväestön kansanperinteessä. Sillä on merkittävä rooli kaikkien itäisten kansojen kulttuurissa, uskonnollisissa perinteissä ja rituaaleissa.

Nykyään käspaikka on arvokas taidonnäyte, jolla koristellaan ikoneja ja pyhäkköjä. Se on tärkeä osa suomalaisortodoksista tekstiiliperinnettä.

Pelena – ikonin alla, kuviointi vain toisessa päässä

Ikoniliina – kapea nauhamainen liina, ikonin päällä, kuviointi molemmissa päissä

Käspaikan historiaa

Kuva: Wikimedia Commons / Metropolitan Museum

Tuhansia vuosia ihmiset ovat käyttäneet tekstiilejä sekä arkisissa askareissaan, että pyhissä riiteissään. Jo esihistoriallisena aikana kuvioiduilla tekstiileillä on ollut rituaalista merkitystä.

Antiikin Kreikassa papittaret valmistivat jumalattarille uhrilahjaksi rituaalivaatteita ja kirjottuja liinoja. Myös aasialaiset, arabit ja slaavit käyttivät liinoja elämän ja kuoleman rituaaleissa. Liinat olivat pyhiä esineitä, jotka kulkivat mukana erityisesti siirtymäriiteissä.

Rituaalitekstiilien kuviointi on alusta asti esittänyt Äitijumalatarta, Sielulintua, Elämänpuuta, ratsuja ja karjaa, aurinkoa ja erilaisia geometrisia kuvioita. Kristinuskon myötä rituaalitekstiilien käyttö sai liturgisen muodon ja tekstiilien kuviointi sai kristillisen sisällön.

Kuva: Pixabay/ falco

Idän kansat ovat käyttäneet rituaalilinoja tuhansia vuosia.

Käspaikan kuviointi

Äitijumalatar

Kristinuskon myötä pyhien tekstiilien yleisin kuvio – Äitijumalatar – sai Neitsyt Marian muodon. Useimmiten Jumalansynnyttäjä on kuvattu seisomassa kädet kohotettuna rukousasentoon. Jumalansynnyttäjä on portti taivaan ja maan välillä.

Elämän puu

Eläin- ja luontoaiheiset kuvioinnit ovat yleisiä, erityisesti Elämän puu ja Sielulintu. Elämänpuun juuret ovat maassa ja oksat taivaassa, joten se yhdistää taivaan ja maan, kuten Jumalansynnyttäjäkin. Usein Jumalansynnyttäjä kuvataankin pitelemässä Elämän puuta käsissään.

Kukkilintu

Eläinaiheista yleisin on Sielulintu eli kukkilintu. Lintu on jo esikristillisellä ajalla ollut sielun symboli ja kristityille se edustaa Pyhää Henkeä. Itämaisesta riikinkukosta muotoutui karjalaisissa metsissä tunnetumpi Karjalan käkönen, kukkilintu. Kukkilintu on rakkauden, valon ja onnen tuoja.

Vastakkain olevat linnut viittaavat talvipäivänseisaukseen, jolloin aurinko syntyy uudelleen. Näin ollen kukkilintua voi pitää jopa ylösnousemuksen vertauskuvana.

Varhaisille kristityille riikinkukko oli iankaikkisen elämän vertauskuva. Karjalassa kukkilintu on Karjalan käkönen tai mehtikana, mikä viittaa metsäkanalintuun.

Muu kuviointi

Myös erilaiset geometriset kuviot ja ristit ovat yleisiä käspaikoissa, samoin kasvit ja kukat. Joskus käspaikkojen kuvioinnissa on kuvattu paikallista luontoa, historiaa tai kulttuuria. Käspaikkoihin on saatettu kirjoa myös hyvin henkilökohtaisia asioita esim. suvun historiaa.

Käspaikan materiaali ja valmistustekniikka

Perinteisesti käspaikka on tehty kudotusta tai teollisesta pellavapalttinasta. Kirjailu ja pitsi ovat useimmiten myös pellavaa, nykyään joskus puuvillaakin. Kankaan väri on tavallisesti valkoinen tai luonnonvalkoinen ja Karjalassa kirjailu oli useimmiten punaista, joskus sinistäkin.

Pellavapalttina on palttinasidostekniikalla kudottu pellavaliina.

Koristelujen vanhin kirjontatapa on etupistokirjonta eli luotoksittain ompelu tai kakpuolehine. Muista käspaikoissa käytettyjä valmistustekniikoita ovat revinnäiskirjonta, ketjuvirkkaus, pitsin poiminta, damasti, ristipistokirjonta, punapoiminta ja kankaanpainanta.

Etupistokirjonta on vaativa ompelutapa. Työn molemmat puolet ovat samanlaiset, eli työllä ei ole oikeaa ja nurjaa puolta. Päällekkäisiä pistoja ei sallita ja päättelyn tulee olla huomaamaton. Taidokas käspaikkaompelu muistuttaa vaativuudeltaan ikonimaalausta.

Etupistokirjonnasta on löydetty keskiaikaisista egyptiläisistä ja arabialaisista tekstiileistä ja se on laajalti suomalais-ugrilaisten kansojen käyttämä.

Käspaikan kirkollinen käyttö

Kirkossa käytetään paljon tekstiilejä, esim. papiston puvut ja ehtoollispeitteet. Tekstiileillä on käytännöllinen ja liturginen käyttötarkoitus, mutta niillä on myös hengellinen merkitys, kuten kaikella kirkon esineistöllä.

Ennen on ollut tapana, että maallikot välttävät ikoniin ja muihin kirkollisiin esineisiin koskemista paljain käsin. Käspaikka on toiminut linkkinä pyhän ja maallisen välillä, joten sen kanssa on maallikkokin saanut koskea sakraaliesineisiin. Näitä perimätapoja edelleen noudatetaan jossain määrin. Esim. ristisaatossa saatetaan ikonia tai pääsiäisartosta kantaa arvokkaasti käspaikan päällä.

Käspaikkoja käytetään kirkollisesti ainakin seuraavin tavoin:

- ikoniliinana pelenan alla tai pelenan tilalla;
- Golgatan ristin päällä, Kristuksen harteilla tai lanteilla;
- tarpeen vaatiessa voidaan käspaikalla korvata papin epitrakiili;
- käspaikkaa käytetään pyyhkeenä piispan käsienpesussa sekä suuren torstain jalkojenpesussa;
- käspaikalla voi esineitä (esim. ikoneita) pyyhkiä pyhitetyllä vedellä vihmomisen jälkeen.

Kuva: Wikimedia Commons/ Vladimir Pustovit

Avioliittoon vihittäessä käspaikkaa voidaan käyttää vihkimattona tai solmia sulhasen lanteille kuvevyöksi, joka kuvaa hengen miekkaa.

Maahanpanijaisissa käspaikkoja saatettiin käyttää laskuliinoina. Hautaristiin kiinnitettiin tuulipaikka (tai muistiliina), johon kuivattiin itkut. Tuuli huuhtoi itkut Jumalan eteen ja liinan haaletessa haihtui surukin.

Kuva: Ortoboxi

Käspaikkoja lahjoitettiin uhrilahjoina ja votiivilahjoina kirkolle ja luostareille. Lahjoittamalla vainajan käspaikka rukouskäyttöön pyydettiin vainajalle esirukouksia.

Monet kirkkovuoden juhlat liittyvät temaattisesti tekstiileihin:

Käspaikka muistuttaa meitä ainakin seuraavista (tekstiileihin liittyvät juhlat)

1.10. Pokrova, Jumalansynnyttäjän suojelus. Pokrova tarkoittaa liinaa tai peitettä, ja sillä viitataan Jumalansynnyttäjän suojeleviin esirukouksiin. Itäslaavit aloittivat Pokrovana puhdetyöt, joista yksi oli käspaikkojen ompelu.

25.3. Jumalansynnyttäjän ilmestys. Jumalanäiti kutoi Jerusalemin temppeliin väliverhoa, kun enkeli Gabriel ilmestyi hänelle. Tämä samainen väliverho repesi suurena perjantaina.

21.5. pyhä apostolienvertainen keisarinna Helena. Helenan nimi muistuttaa pelenaa eli pellavaa. Hänen muistopäivänään on aloitettu pellavan keruu.

16.8. Kristuksen käsittätehty ikoni. Mandylionin juhlana on aikanaan siunattu kankaita ja pidetty pellavamarkkinoita.

Käspaikan käyttö kansanperinteessä

Käspaikka on pyhä pyyhe, joka on kuulunut karjalaisten arkeen ja juhlaan. Hantuukit olivat osa kodin askareita, kodin ja eläinten suojelemista ja niillä uskottiin olevan jopa parantavia ominaisuuksia.

Arjessa käspaikkoja käytettiin pyyhkeinä käsiä pestäessä. Käspaikka saattoi roikkua vesivadin vieressä ovenpielessä. Tupaan tullessaan kädet pestiin ja kuivattiin käspaikkaan ennen ikonin ja isäntäväen tervehtimistä.

Ruokapöydässä pitkät käspaikat olivat ruokailijoiden sylissä, kun syötiin karjalaisittain yhdessä pitkän pöydän ääressä. Näin vältettiin arvokkaiden leivän murusten tippuminen maahan.

Käspaikkaan liittyi paljon kansanomaisia tapoja ja uskomuksia. Se oli rituaaliesine, joka seurasi ihmistä kehdosta hautaan. Käspaikat olivat mukana synnytyksessä, niillä toivotettiin vastasyntynyt tervetulleeksi ja hoidettiin vauvaa. Kasteessakin käspaikalla oli tehtävänsä.

Käspaikat olivat mukana nuorten riiaamisessa, kosinnassa, kihlauksessa, häissä ja avioliiton ensiaskeleissa. Itä-Euroopassa miehet vyöttivät itsensä kuvevöillä, jotka kuvasivat hengen miekkaa.

Sairaudessa, vanhuudessa, kuolemassa ja hautaamisessa rituaaliliinat kulkivat mukana, kuten myös vainajanmuisteluperinteessä.

Kuva: Alina Saarento

Hienoimmat käspaikat koristivat ikoneja (obraznikka) ja liinoja lahjoitettiin paljon sukulaisille, rakkauden kohteelle ja ystäville elämän tärkeissä tilanteissa. Käspaikoilla osoitetiin kiitollisuutta, rakkautta ja kunnioitusta.

Käspaikka ei ole pelkkä ornamentti. Se on pyhä rituaaliesine, joka heijastaa kauniilla tavalla itäisen kirkon ”suvaitsevaisuusperiaatetta” eli tapaa sulauttaa paikallisen väestön omaleimaiset uskomukset ja tavat osaksi kirkon elämää. Idän kirkko on aina sulauttanut menoihinsa esikristillisiä juhlia, riittejä ja rituaaliesineitä. Tämän seurauksena on syntynyt uusia kansallisia ja kulttuurisia perinteitä, jotka ovat syventäneet sekä Kirkon että paikallisen kulttuurin itseymmärrystä.

Naiset ovat aina ylistäneet, kiittäneet, anoneet ja siunanneet niillä keinoin, joita heidän ulottuvillaan on. Naiset ovat luoneet, kantaneet, välittäneet ja säilyttäneet sitä, mitä kutsumme kansanperinteeksi. Käspaikkaperinnekin on naisten perinnettä.

Käspaikka on kuin linkki arkisen ja pyhän, pakanallisen ja kristillisen, maskuliinisen ja feminiinisen, menneen ja nykyisen välillä.

Karjalaisen käspaikan symboliikkaa

Käspaikkojen valmistusohjeet

Pääasiallinen lähde: Leena Säppi & Lauri Oino (toim.), Käspaikka - Muistiliina

Vinkkejä Pokrovan viettoon

Pukeudu huiviin. Huivin voi pukea harteille, kaulaan, päähän, lanteille …

Syö kaaliruokaa.

Askartele painettu käspaikka.

Katso romanttinen hääelokuva.

Kuva: Pixabay/ mixyuiyue

Klassikkohääelokuvia ovat mm. Tuhkimo (1950), Mamma Mia! (2008), Neljät häät ja yhdet hautajaiset (1994) ja Kreikkalainen naimakauppa (2002). Vähemmän tunnettu mestariteos on israelilainen Fill the void (2013).

Ortoboxi-tehtäviä

Ortoboxi.fi - Palapeli

Ovatko väittämät käspaikoista totta?

Ortoboxi.fi - Palapeli

Ortoboxi.fi - Palapeli

Kuva: Pixabay

Vihkosen laati Maura Ihatsu

Kreditoimattomat kuvat Maura Ihatsu